

Tredje næstformand (From): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje. (Ægteskabssager m. v.).

Ændringsforslagene nr. 1-3, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 4 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den ændrede affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (From): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m.

§ 1, ændringsforslaget om en ny affattelse af § 2, § 2 i den ændrede affattelse og § 3 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (From): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om revision af den kommunale inddeling i Århus, Odense og Ålborg byområder.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 230) findes i tidenden sp. 5261, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2017).

Der var stillet 14 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ove Hansen: Vi har under udvalgsarbejdet om dette lovforslag modtaget mange henvendelser. Vi har modtaget mange deputationer og repræsentanter for de sogneråd og byråd, der berøres af sammenlægningerne. Vi har også modtaget henvendelser og deputationer fra amtsrådene ligesom handelsforeninger, fællesorganisationer og repræsentanter for de politiske partier. Jeg vil gerne sige om de mange deputationer, vi har haft, at det, de har bragt frem i udvalget, har vi lyttet til med stor interesse. Mange af deres bemærkninger — det skal erkendes — har gjort indtryk på os; de har givet os en hel del oplysninger. Det skal indrømmes, at langt størsteparten af sognerådene i de omegnskommuner, der skal lægges sammen med centralkommunen, har været modstandere af sammenlægninger; der er dog også medlemmer, der har været tilhængere. Jeg kan godt forstå den stilling, mange af sognerådene har taget. De har varetaget deres kommunes interesser i en årrække, har været glad for arbejdet dér, og jeg har vel også lov at tilføje, at de i langt de fleste tilfælde har gjort det godt. Det er kommuner, der har kunnet opvise pæne og gode resultater. Når der nu fra indenrigsministerens side foreslås sammenlægninger, så er det ikke, fordi man på nogen måde vil underkende det arbejde, de kommunale råd har gjort. De har gjort det godt, men man er altså af den opfattelse, at de store samfund, som Århus, Odense og Ålborg repræsenterer, hver for sig bør være én kommune.

Der er fra de deputationer, der har været hos os, fremkommet ønske om, at man skulle udsætte en afgørelse. Det vil jeg være meget ked af og betænkelig ved. Jeg tror ikke, vi kunne få flere oplysninger tilvejebragt, end vi allerede har fået, og

[Ove Hansen.]

der næst tror jeg, det ville være uheldigt, når vi nu til 1. april 1970 skal have den nye kommunestruktur, om vi ikke også har løst problemerne i disse tre særlige områder i vort land. Jeg tror altså ikke en udsættelse ville være gavnlige.

Dernæst har nogle spurgt: ja men hvorfor har man så ikke løst hovedstadsproblemet? Vil man stadig væk holde en løsning ude her? Jeg hører til dem, der beklager, at man ikke har fået løst hovedstadens problem, for det skal erkendes, at her foreligger et meget stort og vigtigt problem. Men i kommunallovskommissionen i sin tid havde man ikke hovedstadsproblemet med i behandlingen, og vi har jo sat vor lid til, at hovedstadskommunerne selv kom med et forslag. I disse dage arbejdes der energisk med et forslag, men om det er et forslag, som folketinget kan acceptere, kan jeg slet ikke udtale mig om på nuværende tidspunkt. Vi må først stifte bekendtskab med det. Men jeg beklager, at vi endnu ikke har haft lejlighed til at se forslaget fra hovedstadskommunerne. Det havde været rart, om vi kunne have løst deres problemer samtidig, og jeg så meget gerne, at vi fandt en løsning til 1. april 1970. Kommer de ikke med et forslag, som vi kan acceptere, ja, så må det jo være folketinget, der løser opgaven også for hovedstadskommunernes vedkommende.

Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger om disse tre byområder, som det drejer sig om, og lad mig tilføje, at der er partifæller i min gruppe, som ikke deler de synspunkter, jeg nu giver udtryk for — nogle af dem vil formentlig komme op og give udtryk for deres synspunkter — og nogle kan altså ikke stemme for det, jeg siger nu. Jeg taler altså ikke på hele gruppens vegne.

For Århusområdets vedkommende sker der nogle ændringer i forhold til indenrigsministerens forslag. Indenrigsministeren foreslog, at Lyngby sogn i Borum-Lyngby kommune blev sammenlagt med Århus købstad. Sognerådet har nu bedt om, når en sammenlægning skal finde sted, at hele kommunen Borum-Lyngby sammenlægges med Århus, og det kan vi, et flertal i udvalget, anbefale.

Tilsvarende gælder for Sabro-Fårup kom-

munes vedkommende. Her var det meningen, at Fårup, men ikke Sabro, skulle sammenlægges med Århus, men sognerådet har ønsket, når en sammenlægning skal finde sted, at sammenlægningen kommer til at omfatte hele kommunen. Det kan vi tiltræde, og derfor går Sabro-Fårup kommune med ind under Storårhusområdet.

Vi har også fået en henvendelse fra sognerådet i Todbjerg-Mejlby kommune; den var ikke omfattet af sammenlægningen, men sognerådet har bedt om at komme med ind under Århusområdet, og det har et flertal i folketingsudvalget kunnet tiltræde.

Det var meningen, som indenrigsministeren foreslog, at den nordlige del af Solbjerg kommune skulle sammenlægges med Århusområdet. Nu har jeg i dag set, at sognerådet ønsker, at hele kommunen Solbjerg bliver sammenlagt med Århusområdet, og det har jeg i hvert fald ikke noget imod sker. Jeg vil gerne tilføje: vi behøver ikke at lovgive på dette område; kommunalreformkommissionen kan gøre indstilling herom for indenrigsministeren. Dels giver lovforslaget adgang hertil, dels har vi i inddelingsloven store beføjelser, så vi kan altså løse dette problem, hvis man finder det fornuftigst og hensigtsmæssigt.

Dernæst nogle bemærkninger om Odenseområdet. Der sker en ændring i forhold til ministerens forslag. For Allerup-Davinde kommune var det meningen, at Allerup skulle sammenlægges med Odenseområdet. Davinde har nu ønsket også at komme ind under Odenseområdet, og det kan vi tiltræde. Det er ønsket af sognerådet. Af kommunen Årslev er Højbyområdet foreslået indlemmet i storkommunen Odense. Vi har fået en henvendelse fra kommunen og også fra foreninger i kommunen, der er kede af det, og det skal også erkendes, at Højby vist er et godt område for Årslev kommune, men når vi ser på udviklingen, der forestår i Odenseområdet, universitetsbyggeriet m. m., så har vi alligevel fundet det nødvendigt eller rimeligt i hvert fald, at Højbyområdet inddrages under Odenseområdet, selv om vi i og for sig gerne havde ønsket at imødekomme ønskerne fra Årslev sogneråd og også fra beboere i Årslev kommune. Endelig er vi med hensyn til et mindre område, der hed Hølevområdet, som af indenrigsministeren var foreslået medtaget

[Ove Hansen.]

under Odenseområdet, enige om, at det må udgå og blive under Langeskov kommune.

Så kommer vi til Ålborgområdet. Det har vi naturligvis drøftet indgående; det har vi også gjort for de to andre områder, men vi ved jo, at der har været mange synspunkter gældende netop for Ålborgområdet i kraft af Limfjorden, om den skiller disse bydele, eller om man nu i kraft af bro og tunnel kan betragte det som ét område.

Det, et flertal i folketingsudvalget nu indstiller, går ud på, at hele Sulsted-Ajstrupområdet kommer ind under Ålborgområdet sammen med Nørresundby kommune. Endvidere har vi foretaget en ændring vedrørende Vester og Øster Hassing kommune. Det var meningen, at en lille del heraf, hvor et elværk er anbragt, skulle ind under Ålborgområdet. Vi har imødekommet ønsker om, at det skal forblive i Vester og Øster Hassing kommune.

Når jeg har sagt lidt om, at vi meget indgående har lyttet til røsterne fra Nørresundbyområdet, ikke alene Nørresundby købstad, men også de sognekommuner, som ministeren har foreslået placeret under et Storålborgområde, så er det naturligvis — det skal erkendes — fordi der her er tale om et meget stort område, som sammenlægges med Ålborg. Der bor ca. 36.000 indbyggere nord for Limfjorden, og det er klart, at det har været med i vore overvejelser, om det burde være en selvstændig kommune eller det burde lægges sammen, som ministeren har foreslået det, med Storålborg.

Et flertal i udvalget er kommet til det resultat, at man mener alligevel her er ét stort bysamfund, der bør udgøre én kommune. Vi har fra Nørresundby byråd, borgmesteren, modtaget henvendelser, hvori man — og med rette set fra deres side — gør indsigelse. De føler vel nok, og med rette, de har løst deres opgaver godt selv, og det har de også, det skal da erkendes; det er kommuner, som vi kun kan være glade for har løst de kommunale opgaver og problemer godt. Men jeg tror alligevel, det i det lange løb vil være rigtigst, at dette store område, som næsten er én sammenhængende bebyggelse, selv om udstrækningen er meget stor, det skal erken-

des, fra den kommende sydlige kommunegrænse til den nordlige, udgør én kommune. Jeg tror, at et stort fællesskab her vil blive i stand til at løse de store opgaver og krav, der stilles til dette store byområde. Det gælder tekniske opgaver og problemer, der kan melde sig, og vel ikke mindst planlægningen, hvor det vil være muligt at foretage en virkelig grundig og effektiv planlægning for hele dette meget store område. Jeg håber også — og det er da også grunden til, at vi kan tiltræde forslaget — at det vil være til gavn for hele handelslivet, erhvervslivet, og dermed fremme beskæftigelsen i dette store område.

Må jeg så lige sige et par ord om det fremtidige kommunestyre. Vi ved jo godt, at der har været mange sogneråd og mange kommunalrådsmedlemmer i et sådant område, når vi lægger tallene sammen, og nu henviser vi dem til et byråd på 25 medlemmer, som er det maksimale tal, man tillader i dag efter vor styrelseslov. Vi er klar over og har overvejet det meget grundigt i udvalget, at medlemsantallet bør udvides. Vi tænker navnlig på disse tre områder Århus, Odense og Ålborg. Om det skal være 29 eller 31 eller 33 medlemmer, det kan vi tale om, men jeg ser meget gerne en løsning, således at antallet 25 ikke bliver det maksimale antal i disse tre store områder. Jeg håber, selv om det ikke direkte vedrører dette lovforslag — det hører hjemme i styrelsesloven — at det bliver muligt for os at foretage disse ændringer af styrelsesloven i indeværende folketingsår, således at vi får klarlagt det maksimale antal medlemmer i byrådene i disse tre store områder. Jeg tror, at kommunalfolk ville være meget tilfredse med at få en afgørelse på dette problem temmelig omgående. Det vil blive for sent, hvis vi først til efteråret skal til at arbejde med disse problemer. Jeg tror også, man på den måde bedre kan lade egnene, de kommuner, der nu sammenlægges, blive repræsenteret i dette fremtidige byråd, når antallet af byrådsmedlemmer udvides.

Jeg nævnte ved førstebehandlingen den tanke, om lokalråd skulle kunne tages i anvendelse her. Vi har jo ikke lovgivning om dette begreb, lokalråd, og de lokalråd, som vi ved fungerer rundt omkring, har i

[Ove Hansen.]

og for sig ingen beføjelse ud over, at de kan rette henvendelser og henstillinger til de kommunale myndigheder. Beføjelser har de ikke, og det tror jeg heller ikke man kan give dem. Jeg vil som tidligere kommunalmand sige, at jeg kan tiltræde, at man i en overgangstid har et lokalråd, men jeg tror ikke, det i længden vil være den rigtige løsning. Men der kan — det skal erkendes — blive vanskeligheder i en overgangstid, og her kan det måske være gavnligt, at visse lokalråd opstår.

Må jeg endelig, inden jeg slutter, komme med et par bemærkninger om de ændringsforslag, som hr. Krog Hansen har stillet, og som går ud på ændringer vedrørende styrelseslovgivningen. Hr. Krog Hansen har arbejdet, synes jeg, energisk i udvalget og stiller her forslag, som der vel er grund til at overveje lidt, men som mit parti alligevel ikke kan medvirke til. De går ud på, at man opretter én storkommune med et byråd, et overbyråd, og yderligere oprettes der, skal vi sige distriktsbyråd. Selv om tanken fra hr. Krog Hansens side, det ved jeg, er god og ærligt ment, så tror jeg alligevel ikke, det vil være en løsning. Jeg tror, der vil blive en hel del problemer i forbindelse med det store byråd og disse distriktsbyråd, ikke mindst skattemæssige problemer, og derfor vil jeg være betænkelig derved. Vi kan altså ikke fra mit partis side medvirke til de ændringsforslag, som hr. Krog Hansen har stillet.

Der foreslås en ændring i § 4 i lovforlaget, ikke en vidtrækkende ændring, og vi kan også tiltræde denne ændring.

De ændringsforslag, der er stillet af indenrigsministeren, og som et flertal af udvalget kan gå ind for, vil jeg gerne anbefale at man stemmer for. Det er ændringsforslagene nr. 2, 5, 8 og 10.

Jeg er klar over, at den beslutning, som folketinget skal træffe nu, er en beslutning af vidtrækkende karakter og betydning for disse tre områder, og der er vel ikke noget at sige til, at der i hvert fald i nogle kredse er lidt betænkeligheder ved den beslutning, vi træffer. Jeg tror alligevel på længere sigt, det er den rigtigste løsning. Jeg tror, at det i det lange løb vil vise sig, at det er rigtigt, man her får én kommunal myndighed, der kan tilrettelægge den tilvækst, som man

må regne med; den bliver formentlig stor i disse tre områder. Jeg tror, at det er den rigtigste løsning, selv om jeg godt ved, at der er nogle, der beklager det, jeg siger her. Men jeg tror, at på længere sigt er det den rigtigste og den mest holdbare løsning.

Langkilde: Udvalget har, som det fremgår af betænkningen, og som også hr. Ove Hansen har nævnt, modtaget et meget stort antal henvendelser fra organisationer, kommunale råd o. lign., og det har navnlig haft betydning for udvalgets overvejelser vedrørende de grænseproblemer, som lovforlaget eller indenrigsministeren i et vist omfang lod stå åbne.

Den deling af visse omegnskommuner, som forslaget indeholdt, har givet anledning til nyt initiativ fra lokal side, og det er lykkeligt, at det har været muligt at imødekomme nogle af disse ønsker, således at den endelige lov i mindre omfang indebærer deling af eksisterende kommuner.

Udvalgsflertallet har som nævnt stillet forslag om, at 3 kommuner i Århusområdet i deres helhed indgår i den nye Århus kommune. Det drejer sig om Borum-Lyngby, Sabro-Fårup og Todbjerg-Mejlby. For Odenses område drejer det sig som også nævnt af hr. Ove Hansen, om Allerup-Davinde kommune. Der foreslås nogle småreguleringer hist og her, bl. a. for Langeskovs vedkommende. Endelig for Ålborgområdets vedkommende går Sulsted-Ajstrup kommune i sin helhed ind i den nye Ålborg kommune, og der sker en mindre ændring i forslaget, for så vidt angår V.-Ø. Hassingområdet. Desuden er der stillet et ændringsforslag af ministeren, som er tiltrådt af flertallet i udvalget, om en ændring i formuleringen af § 4 i forslaget. Med disse ændringsforslag indstiller udvalgets flertal forslaget til vedtagelse.

Et mindretal, hr. Søren Jensen, og i relation til Ålborgområdet tillige hr. Peter Nielsen, stiller forslag om en ændring af ministerens forslag, således at der finder en opdeling sted. For så vidt angår Ålborgområdet — ændringsforslaget herom er altså stillet af hr. Søren Jensen og hr. Peter Nielsen — en tredeling, og for de andre områders vedkommende også en tredeling, som alene hr. Søren Jensen står for. Jeg skal ikke komme nærmere ind på mindre-

[Langkilde.]

tallets forslag, som jo vil være kendt også fra kommunalreformkommissionens betænkninger. Jeg vil kun omtale den henstilling, som er optaget i betænkningen fra begge de herrer forslagsstilleres side om at udsætte lovforslagets endelige vedtagelse, som der står i betænkningen, indtil der har været ført realitetsforhandlinger mellem indenrigsministeren, reformkommissionen og de berørte kommuner. Må jeg derom sige, at det står mig ikke helt klart, hvor lang tid der vil medgå hertil. Tid til forhandling har der nemlig været, oven i købet god tid, men da der af forslagsstillerne stilles krav om, at det skal være realitetsforhandlinger, som altså åbenbart forudsættes at tage længere tid end almindelige forhandlinger, så kan man ikke sige noget sikkert om, hvor længe det vil vare.

Uanset hvordan det nu skal opfattes, så vil jeg imidlertid meget stærkt advare mod tanken om udsættelse. Situationen i dag er den, at en afgørelse må ske nu. Det kræver hensynet til kommunernes administration, det kræver hensynet til de folkevalgte repræsentanter, og det kræver vel til syvende og sidst også hensynet til befolkningen, i det omfang disse ændringer overhovedet direkte berører befolkningen. Der kommer et tidspunkt, hvor det bliver helt nødvendigt at træffe en afgørelse, og hvor dette i realiteten næsten bliver det vigtigste. Det er let at udsætte afgørelsen, og somme tider må man jo indrømme, at en udsættelse kan løse visse problemer, men ikke for disse problemers vedkommende, tværtimod mener jeg, det er helt klart, at disse problemer ville blive forværret ved en udsættelse.

Jeg skal herudover kun tilføje nogle bemærkninger om lokalrådsdiskussionen, som jo er blusset stærkt op under behandlingen af dette lovforslag. Jeg mener, at man må sige om dette problem, at her er tale om noget, der må vokse op ud fra et lokalt behov. Lovgivningen må ikke pålægge befolkningen demokratiske organer, som der ikke føles noget behov for på det lokale område. En anden sag var vel, hvis det drejede sig om at udstyre sådanne råd med økonomisk kompetence, men herom er der jo ikke tale, og mod noget sådant ville jeg også meget stærkt advare.

Et forslag i den retning ligger der jo i de

af hr. Krog Hansen stillede mindretalsforslag, men dér har jeg den samme opfattelse som den, hr. Ove Hansen gav udtryk for, at en sådan løsning, hvor velment den ellers kan være, må siges at rumme en masse farlige problemer. Lad lokalrådene vokse op efter behovene på stedet, og lad de kommunale organer arbejde på egen hånd med disse problemer ud fra en klar interesse i at søge den bredest mulige kontakt med befolkningen på den måde, som findes bedst egnet på det enkelte sted. Lovgivningsmagten skal ikke skabe tomme rammer på dette område.

Der har været nævnt problemet omkring antallet af medlemmer i de forskellige organer og navnlig for disse store områder, som her skabes. Det er jo ikke et problem, der direkte vedrører dette lovforslag, men som hører under styrelsesloven. Jeg kan da godt se, at der kan være synspunkter, der taler for en udvidelse af kredsen, og jeg mener også, at den konservative folketingsgruppe vil være villig til at drøfte dette problem i forbindelse med en ændring af styrelsesloven.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale, at man stemmer for indenrigsministerens ændringsforslag, som er tiltrådt af flertallet, og at man stemmer imod de af mindretallet stillede ændringsforslag.

A. Chr. Andersen: Udvalgsarbejdet om det foreliggende lovforslag har været præget af, at vi har modtaget et usædvanlig stort antal deputationer og henvendelser. Uden at forslaget er blevet ændret i princippet, har indenrigsministeren nu foreslået visse ændringer af de oprindelige grænser for bysamfundene, og disse ændringer er tiltrådt af et flertal af udvalget. Det er grænsereguleringer, der har ført yderligere områder ind i bysamfundene, mens andre områder er blevet holdt udenfor. Ved reguleringerne er der i høj grad blevet taget hensyn til de ønsker, der fra de pågældende områder er blevet fremsat over for udvalget. Ønskerne er som regel gået i retning af, at skulle en del af kommunen med, så ønskede man hele kommunen indlemmet.

Jeg skal ikke her gå i enkeltheder, det har de tidligere ordførere gjort, men der er dog stadig tale om en deling af kommuner; ved Århus og Odense er det nu ganske vist

[A. Chr. Andersen.]
begrænset til, at det kun er en enkelt kommune hvert sted, men ved Ålborg er der endnu 6, der foreslås delt.

Ifølge ændringsforslag nr. 10 bliver det overladt til kommunalreformkommissionen at foretage indstilling til indenrigsministeren om, hvorvidt yderligere dele af eller eventuelt hele kommunen skal inddrages, dersom det skønnes hensigtsmæssigt i forbindelse med fastlæggelsen af den endelige kommuneinddeling på stedet. Det oprindelige forslag indeholdt en adgang for indenrigsministeren til efter indstilling fra kommunalreformkommissionen at fastsætte de nærmere grænser for de nye kommuner. Denne bestemmelse er nu bortfaldet.

Jeg vil anbefale at stemme for de af indenrigsministeren stillede ændringsforslag, idet jeg som hr. Ove Hansen må sige, at nogle af mit parti ikke kan stemme for forslaget og nok vil stemme imod.

Der er af mindretallet fremsat en række ændringsforslag. Jeg kan som mit partis ordfører ikke anbefale at medvirke ved gennemførelse af disse og må altså anbefale at stemme imod.

Som jeg sagde ved første behandling af dette lovforslag, er det med beklagelse, man må konstatere, at der ikke i de her omhandlede bysamfund lokalt har kunnet opnås en overvejende enighed om en opdeling af området i flere ensartede bæreedygtige kommuner. Ligeledes må det beklages, at der ikke på frivillig basis er blevet skabt et samarbejde om løsning af bysamfundets fælles problemer og opgaver i et sådant omfang, at det kunne fungere tilfredsstillende for alle parter. En sådan frivillig løsning af dette spørgsmål ville have kunnet danne grundlag for en lovgivning om et samarbejde inden for bysamfund med flere enheder. En sådan lovgivning ville vi fra venstres side gerne have medvirket til. Når vi nu skal til at lægge hovedstadsområdets fremtidige struktur fast, så vil vi netop komme til at beskæftige os med problemer af denne art.

Når vi fra venstres side har tilsluttet os hovedprincippet i det foreliggende forslag, er det, fordi der ikke er blevet peget på alternative løsninger, der har kunnet få overvældende tilslutning i områderne. I erkendelse af, at disse bysamfund skal til at virke fra 1. april 1970, må vi sige, at det er på

høje tid, at lovforslaget bliver vedtaget, og vi bør derfor gennemføre det nu uden yderligere forsinkelse.

Med hensyn til det af hr. Ove Hansen rejste spørgsmål om eventuel større repræsentation i disse store kommuner, vil jeg sige, at det vil vi gerne være med til at drøfte og måske få det klaret i forbindelse med revideringen af styrelsesloven, som vi er i gang med.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at det er uden større begejstring, vi fra venstres side er gået med til at skabe disse store kommunale enheder, og jeg vil gerne bemærke, at skulle det vise sig, at vi ved behandlingen af hovedstadsområdets problemer finder frem til principper, hvorefter et bysamfund kan fungere delt op i flere enheder, kan der måske være grund til at overveje, om ikke kommunestrukturen i de her omhandlede bysamfund skulle tages op til revision igen.

Jeg vil gerne på mit partis vegne anbefale forslaget til vedtagelse med de af indenrigsministeren foreslåede ændringer.

Arthur Jacobsen: De forrige ordførere har været inde på de mange enkeltheder vedrørende de tre områder, som forslaget omfatter, så det skal jeg afstå fra, men understrege, at ved første behandling af lovforslaget fremhævede vi fra det radikale venstre, at vi kunne gå ind for forslaget, men dog ikke uden betænkelighed, særlig i forbindelse med problemstillingen: den enkelte borgers medleven og indflydelse på det kommunale selvstyre. Når kommunerne bliver større — og i særdeleshed så store, som lovforslaget sigter imod — er det ikke alene rimeligt, men strengt nødvendigt, at kontakten mellem kommunen og borgeren bliver den bedst mulige.

Hr. A. Chr. Andersen beklagede ved første og nu ved anden behandling af lovforslaget, at der ikke inden for de omhandlede bysamfund på frivillig basis var blevet skabt et samarbejde, der kunne bevise over for folketinget, at store bysamfund kan fungere delt. Jeg deler hans beklagelse, men den understreger nødvendigheden af dannelsen af disse tre store bysamfund, der ved en samling af kræfterne gennem denne kommunalordning forøger effektiviteten i den kommunale administration. Så kan man spørge, om den enkelte borgers interesse for

[Arthur Jacobsen.]

de kommunale anliggender bliver øget. Det er vel vanskeligt at besvare, men at der i de mange små kommuner, som er blevet ramt af sammenlægninger, har været særlig stor interesse for kommunale problemer, synes ikke bevist. Da vi arbejdede med styrelsesloven, hørte vi en del om problemstillingen: manglende dagsordener, lukkede døre og dermed ringe vilkår for offentlighedens medleven i kommunale råds arbejde. Storkommunerne skal arbejde under den samme styrelseslov, og derfor må der være muligheder for ad denne vej at sikre borgerne en åben og fordomsfri orientering. Dagspressen har her sin store opgave, men også kommunalbestyrelsen og kommunens embedsmænd må gøre en indsats.

Den mest alvorlige indvending mod kommunesammenlægningerne har været, at de nye kommunedannelser giver stor geografisk afstand mellem folkevalgte og borgerne. Der er flere muligheder for at mindske denne afstand, og den mest nærliggende er en forøgelse af kommunalbestyrelsens antal af medlemmer. Ålborg byråd har i en skrivelse af 5. december 1967 til folketingsudvalget vedrørende kommunernes styrelse anmodet om en udvidelse af antallet af byrådsmedlemmer under hensyn til den kommende ændrede kommuneinddeling. Fra det radikale venstre har vi, siden kommunalreformen startede, argumenteret for en forhøjelse af medlemstallet, og det er, som om luften er blevet mildere, men tilsyneladende ikke mild nok.

Vel har indenrigsministeren i besvarelse af spørgsmål stillet af folketingsudvalget udtalt sig positivt over for en forøgelse af medlemstallet i de største amter, og hr. Ove Hansen har ved første behandling af dette forslag rejst problemstillingen vedrørende de tre storbyers repræsentation. Disse ændringer vil være udmærkede, men løser efter vores mening ikke den samlede problemstilling.

I den nye styrelseslovs § 2, stk. 2, hedder det bl. a., at de nærmere regler om kom-

munernes styrelse fastsættes i en styrelsesvedtægt, der vedtages af kommunalbestyrelsen og stadfæstes af indenrigsministeren, og i § 5 fastslås kommunalbestyrelsens medlemstal til mindst 5 og højst 25 for primærkommunerne. Indenrigsministeren oplyste over for udvalget på et møde i december 1967, at man gennem bestemmelsen i forslaget § 5 om, at kommunalbestyrelsens medlemstal fastsættes i styrelsesvedtægten, opnår en smidigere ordning end ved fastsættelse alene i loven af bestemte medlemstal for kommunegrupper ordnet efter indbyggerantal. Som udgangspunkt for overvejelserne vedrørende en godkendelse af en kommunalbestyrelses medlemstal fremkom der en opstilling, hvis tal hviler på en af kommunallovskommissionen foretagen undersøgelse og derfor i meget vidt omfang dækker de af kommunalbestyrelserne ønskede og faktisk anvendte medlemstal inden for de enkelte kommunistørrelser. Jeg kan lige repetere — det er ikke sikkert, alle folketingets medlemmer kender denne tabel — i kommuner med under 3.500 indbyggere 5-11 medlemmer, i kommuner med 3.500-10.000 indbyggere 9-15 medlemmer, med 10.000-50.000 indbyggere 11-19 medlemmer og fra 50.000 indbyggere og derover 12-25 medlemmer. De mange sager, der for tiden indgår til reformkommissionens godkendelse, følger i mange, vel i de fleste tilfælde de vejledende regler, men i nogle storkommuner ønsker fællesudvalgene en større kommunalbestyrelse. Jeg kan f. eks. nævne, at de nye Ringsted, Nykøbing Falster og Silkeborg storkommuner, der med deres befolkningstal ikke kan overstige 19 medlemmer, men geografisk med deres store udstrækning faktisk burde have et større medlemstal, så vidt jeg er blevet underrettet gerne ville højere op.

Men det er vanskeligt for kommunalreformkommissionen at fortolke disse ønsker om at overskride styrelsesvedtægtens normer, og så kan spørgsmålet være, om man overhovedet bør have nogen vejledende styrelsesvedtægt på dette område, om ikke

[Arthur Jacobsen.]

kommunerne inden for minimums- og maksimumsgrænserne selv burde bestemme antallet. Jeg vil håbe, at man ved den kommende revision af styrelsesloven vil undersøge dette problem.

Hr. Ove Hansen var inde på, at det var måske godt, hvis det kunne være ordnet i denne samling, men hvis man kan starte hurtigt i næste samling, så må der være en mulighed for, at man kan komme igennem, således at de nye storkommuner, hvis man ønsker at føje dem, kan få opfyldt deres ønsker i forbindelse med de ændrede forhold omkring 1. april 1970.

Vi er fra det radikale venstre meget interesserede i en løsning af problemet med hensyn til lokalråd, men vi vil om disse lokalråd gerne sige, at der er jo meget, der taler for, at der skal en grundig kulegravning til af problemet, inden man kan tage endelig stilling til det, hvis det er noget, der skal gennemføres i lovsform med hensyn til ansvar og opgavefordeling.

Til hr. Krog Hansens forslag om distriktskommuner og storkommuner vil jeg gerne sige, at det lyder jo meget besnærende, og jeg vil mene, at når man skal undersøge lokalrådsproblemerne, bør disse tanker også indgå i overvejelserne, men på nuværende tidspunkt kan vi ikke stemme for ændringsforslagene, men må stemme imod. Vi må vide noget mere om, hvordan dette forslag om lokalråd vil virke i forhold til den idé, der ligger i hele kommunalreformen.

Hr. Søren Jensens ændringsforslag om oprettelse af tre nye kommuner i Århusområdet og i Odenseområdet kan vi ikke følge og må stemme imod. Hr. Søren Jensens og hr. Peter Nielsens ændringsforslag om to nye kommuner i Ålborg området må vi også stemme imod. Jeg tror, de fleste af os forstår de følelser, der ligger bag disse to ændringsforslag, og det må siges om Nørresundbyproblemet, at det adskiller sig vel noget fra de andre sammenlægningsproblemer. Men reformens hovedmål, planlægning og udbygning af nye bycentre, vil stille meget store krav til administration og økonomi, og ser vi på de tekniske områder, vandforsyning, kloakering og vejvæsen, er der behov for en samlet planlægning. Ser vi på vort lands økonomiske vanskeligheder med finansiering af erhvervsliv og den offentlige sektor,

herunder ikke mindst kommunerne, med statens refusioner inde i billedet, ja, så vil de nye enhedskommuner sikkert løse fremtidsopgaverne på en mere økonomisk forsvarelig måde.

Fra det radikale venstre er vi tilfreds med, at så få kommuner bliver delt i de to områder Odense og Århus, og vi er tilfreds med, at det af bemærkningerne fremgår, at reformkommissionen får mulighed for at se på Ålborgområdet, hvor forholdene jo er vanskeligere.

Med undtagelse af nogle medlemmer i vores gruppe kan vi fra det radikale venstre tiltræde ministerens ændringsforslag.

Krog Hansen: Enighed mellem opposition og regeringspartier er jo ikke det, der har præget denne samling mest. Heller ikke når det gælder forslaget om sammenlægning af kommuner omkring de tre store bysamfund Århus, Odense og Ålborg, har der været mulighed for at skabe enighed i udvalget. Ja, der er endda sket det, at ikke engang mellem regeringspartierne har der været enighed om, hvordan disse områders struktur fremover skulle være. Man må altså konstatere, uanset om man kan lide det eller ej, at udformningen af den fremtidige danske kommunalstruktur ikke er foregået i forståelse med alle partier her i folketinget.

Det er vel noget, man kan leve med, men hvad der er meget værre, er, at det heller ikke er foregået i forståelse med de mennesker, som skal føre lovforslaget ud i livet. Så at sige alle omegnskommunernes sogneråd er imod det lovforslag, vi her i dag behandler. Det gælder både for Århus', Ålborgs og Odenses områder. Det siger en lille smule om de vanskeligheder, der vil opstå, hvis dette lovforslag bliver vedtaget. Man skal altså her pålægge nogle folkevalgte en opgave, som de på forhånd har sagt de ikke ønsker at løse, eller som de i hvert fald har sagt de ikke ønsker løst på den af regeringen skitserede måde.

Men på trods af den uenighed er der vel én ting, vi kan være enige om, og det er også kommet til orde, da de andre ordførere havde ordet, nemlig at dette lovforslag med de ændringer, som vi kan blive enige om, i hvert fald må vedtages nu, eller også må det hele udsættes. Jeg skal ikke foreslå det hele udsat, men spørgsmålet melder sig

[Krog Hansen.]

alligevel: er gennemførelsen af en ny kommunestruktur i de tre store byområder på dette sene tidspunkt ikke lige ved at være en sjofelhed over for befolkningen, over for byrådene og sognerådene i disse områder? Er folketingets medlemmer egentlig klar over, hvad det er, der sættes i gang, når én eller flere kommuner skal lægges sammen? De, der har haft lejlighed til at deltage i sammenlægningsforhandlinger, enten det har været mellem 2, 3, 4 eller 5 kommuner, ved, hvilke enorme problemer der melder sig. Vi har eksempler på, at kommuner, som for flere måneder siden fik besked på, at de skulle sammenlægges, ikke er nået halvt igennem problembunken. Så er det, jeg spørger mig selv: hvordan vil det så gå i disse tre store områder? De får for det første besked på et meget sent tidspunkt, for det andet skal sammenlægningen finde sted mellem kommuner, som er modstandere af sammenlægning, og endelig er der flere kommuner indblandet i denne procedure end i noget andet tilfælde, som vi kender.

For Århusområdets vedkommende er det 21 kommuner, der skal prøve at komme til enighed om alle de problemer, der melder sig, når en sammenlægning er en realitet. Man skal prøve at finde frem til, hvor stor gælden er, hvor store formuerne er, forpligtelserne over for andre kommuner, eventuelle samarbejdsaftaler skal opsiges eller videreføres, tjenestemænd skal indplaceres eller eventuelt sættes på ventepenge; der skal føres forhandlinger med organisationer og lønudvalg, og der skal endelig udarbejdes et fælles budget, som skal gælde for hele området, og som skal til behandling i fælles byrådsmøde, hvor der i parentes bemærket vil deltage over 200 byråds- og sognerådsmedlemmer, nemlig det antal, som i dag deltager i det kommunale arbejde på Århus-egnen, og som efter 1970 bliver arbejdsløse, i hvert fald for de 180-190 medlemmers vedkommende. Jeg er overbevist om, at det skal nok blive en lystelig forestilling; jeg ønsker i hvert fald god fornøjelse. Man kunne godt remse flere problemer op, som melder sig: kildeskatteadministrationen, besværligheder med denne administration og den ændrede byrdefordeling, som vi har snakket så meget om.

Men selv om man havde tid til at klare

alle disse ting, selv om sammenlægningen måske først var en realitet om 2 år, så er jeg overbevist om, at man alligevel i disse områder ville være utilfreds med de forslag, som vi her behandler, og denne utilfredshed deler vi i socialistisk folkeparti. Man kan kort sige, at utilfredsheden kommer til udtryk i to spørgsmål. Spørgsmål 1: hvorfor holdes København egentlig udenfor? Spørgsmål 2: hvad er det, man vil opnå ved disse store sammenlægninger?

Tager vi det første, nemlig hvorfor Københavnsområdet stadig skal holdes uden for den almindelige struktur i dette land, så har det jo været sådan, at jeg har stillet ændringsforslag her i denne sal, da vi behandlede lovforslaget om den kommunale inddeling, et ændringsforslag, som gik ud på, at man også undersøgte strukturen her i København på samme måde, som man har gjort det i Odense, Ålborg og Århus. Dette forslag blev stemt ned; man ønskede ikke, at der blev foretaget en sådan undersøgelse. Det må dog være rimeligt, hvis man mener, at der er behov for at foretage en undersøgelse i disse tre områder, at der så også må være et vist behov her i København. Men meningen er måske, at København fortsat skal have en særstilling? Meningen er måske, at København og Frederiksberg stadig skal holdes udenfor? Jeg synes i hvert fald, at det må være et rimeligt krav, at man her i dag får besvaret spørgsmålet: er det meningen — det er muligt, ministeren kan svare på det, eller hr. Stæhr Johansen er måske interesseret i at deltage i denne debat — at man vil holde København og Frederiksberg udenfor? Hvis det ikke er meningen, hvad har man så tænkt sig skulle være strukturen i dette område? Har man tænkt sig, at man skulle følge systemet, som man har brugt i Odense, Ålborg og Århus, så vi får en sammenlægning af København, Frederiksberg, Ballerup, Lyngby og alle de kommuner, som vi ved ligger i en ring omkring København? Hvis det er meningen, man skal danne en sådan mastodontkommune, så tror jeg i hvert fald, at folketinget på det tidspunkt, om ikke tidligere, bliver overbevist om, at man kommer til at gå den vej, som vi har skitseret i vores ændringsforslag.

Man kan ikke påstå, hvis man nu ønsker at beholde den struktur, man har i Køben-

[Krog Hansen.]

havn i øjeblikket, at den er rigtig i København, men den vil være forkert i Odense, Ålborg og Århus; det er i hvert fald ikke særlig konsekvent.

Man har sagt fra de delegationer, som har besøgt udvalget, at man ønskede at se, hvad der egentlig skulle ske her i Københavnsområdet, og vi i socialistisk folkeparti er enige med dem; vi fandt, at man måtte have en ensartet struktur for disse store byområder.

Jeg nævnede, at der var to ting, som var skyld i utilfredsheden, og den anden ting, kan man sige, er koncentreret i de ændringsforslag, som vi har stillet.

Hvad er det, man vil opnå med de forslag, som er kommet fra regeringen, som ikke kan opnås på anden måde? Ja, man vil opnå, at man virkelig får mulighed for planlægning, og det er rigtigt, at den opnås igennem de forslag, som regeringen har fremsat. Man vil opnå, at man skaber bæredygtige kommuner, og det er også rigtigt, at det opnås igennem det forslag, som er stillet af regeringen. Ligeledes den økonomiske udligning. Men hvad med folkestyret, hvad med kontakten ud til borgerne, kontakten mellem borgerne og de byrådsvalgte, som er uhyre vigtig efter min formening, hvis det er meningen, at det kommunale selvstyre skal bestå og måske oven i købet udbygges? Det er ikke med i regeringens forslag, tværtimod.

Ser man derimod på de ændringsforslag, som vi har stillet fra socialistisk folkeparti, så opnår man de tre første ting, foruden at vi opnår, at kontakten ud til borgerne bibeholdes og måske oven i købet forstærkes.

Hvis man tror, at disse store mastodontkommuner virkelig arbejder effektivt, så kan jeg nævne det eksempel, som jeg så i TV en aften, hvor fru Edel Saunte var i krydsild. Hun blev spurgt om talrige ting, hvorfor de og de problemer ikke var løst. Hver eneste gang sagde hun: det skyldes, at det ligger i den kommission, det skyldes, at det ligger i det udvalg; der var hver eneste gang en forklaring på, hvorfor disse problemer ikke var løst. Jeg kunne tænke mig at spørge medlemmerne: hvad tror man, der var sket, hvis det f. eks. havde været i Nørresundby, borgmesteren havde været i fjernsynet og sagt, at grunden til, at problemet ikke er løst, er, at det ligger i 27 forskellige udvalg

og kommissioner? Jeg er i hvert fald overbevist om, at så var den pågældende borgmester ikke blevet genvalgt, når vi skulle have valg næste gang. Men det er altså den måde, det foregår på i de store bysamfund. Hele maskineriet sættes i gang, og når først maskinen kører, er den faktisk umulig at stoppe, og vé den, som får fingrene i klemme i hele dette maskineri.

Prøver vi at se nøjere på de ændringsforslag, som vi har stillet fra SFs side, og som ordførerne har været meget venlige over for, så vil man opdage, at den planlægning, som er uhyre vigtig, den opnås igennem vore forslag. Det må være rigtigt, at man i en forsamling har mulighed for at lave byplaner for et integreret område, som Odense, Ålborg og Århus jo er. Det må være muligt, at man laver fælles saneringsplaner, gade- og vejplaner, trafikplaner, laver planer for gas-, el- og vandforsyningen, og det var det, man skulle lave i storbyrådet. Efter min formening ville man kunne gøre det bedre end ved at få et storbyråd, som skulle tage sig af alle problemer, uden at man fik disse distriktsråd, som vi har foreslået. Det betyder nemlig, at hvis man får disse store områder, så kan man ikke nøjes med på byrådsmøderne at drøfte disse ting, som er uhyre vigtige: byplaner, saneringsplaner osv., så er man nødt til også at tage sig af de små ting, som vi måske synes er små, men som for den enkelte borger er uhyre store: den knækkede flise ude på fortovet, lampen, der er gået ud, udstykning af kolonihaver, og hvad der nu kan nævnes. Det er ting, som vi også skal have tid til at tage os af; vi, der sidder ude i byråd, og det vil man ikke få i disse storbyråd. Hvis man endelig tager sig af disse småting, så får man i hvert fald ikke tid til at beskæftige sig med de store linjer i planlægningen, og det var det, der var meningen med det.

Disse små ting, som nogle synes er små og andre synes er store, var det altså meningen at distriktsrådene skulle tage sig af; udformningen af skoler, udformningen af legepladser, børnehaver, interne byggesager og andet kunne nævnes.

Derudover kommer der selve kontakten ud til borgerne, som vi finder er uhyre vigtig for at styrke hele folkestyret. Vi ville ved en sådan opbygning få 100 byrådsmedlemmer i stedet for de 25, og det vil sige, at den

[Krog Hansen.]

bekymring, som flere af talerne har været inde på med hensyn til, om man skulle forhøje dette antal til 31 eller 33, for så vidt bliver uvæsentlig; vi ville få 4 gange så mange byrådsmedlemmer, der aktivt kunne deltage i dette arbejde, i stedet for kun at få omkring 25.

Den økonomiske udligning er også uhyre vigtig for disse integrerede områder. Alle har jo erkendt, at det kan ikke være rigtigt, at man har et skattely, hvor alle de rige flytter ud, og måske et andet område har bar arbejdsmænd boende. Det kan ikke fortsætte. Derfor har vi foreslået, at man i dette storbyråd vedtager en fælles skatteprocent, således at man kan udligne for hele dette område, som er integreret, således at man virkelig får en byrdeudligning, og der vil altså på denne måde ikke blive noget skattely. Det er uden betydning, om der i den ene ende af byen bor bar arbejdsmænd og i den anden ende af byen bor bar millionærer.

Der er også spørgsmålet om, hvorvidt disse områder ville være bæredygtige. Hvor stort et befolkningsunderlag ville de egentlig få? Jeg har spurgt mig selv, og jeg vil gerne spørge medlemmerne: hvad opnår man ved at få en by på 200.000 indbyggere, som man ikke kan opnå ved at få et område på 50.000 indbyggere? Prøver man at se på de opgaver, som f. eks. er skitseret i forbindelse med udformningen af Køgeplanen, så vil man opdage, at næsten alle de krav til faciliteter, som man stiller i en moderne kommune i dag, kan klares af et bysamfund på 50.000 indbyggere. Det er faktisk kun tekniske skoler, åndssvageinstitutioner, centralbiblioteker, luftlandeplads og amtssygehus, som kræver flere indbyggere end et samfund på 50.000, og disse ting er jo i forvejen lagt over til amterne. Det vil altså sige, at hvis man får et område på 200.000, så skal man bare have 4 idrætsanlæg, man skal have flere legepladser, end man ellers kunne have nøjedes med, hvis det var et område med 50.000. Jeg kan altså ikke se, at man får et bedre system, fordi man kommer op på 200.000 eller 300.000 eller 500.000 indbyggere.

Jeg må altså anbefale, at man stemmer for de ændringsforslag, som er stillet af socialistisk folkeparti, og i relation til debatten om, hvorvidt det ville forsinke dette lovfor-

slags gennemførelse, må jeg understrege, at det ville ikke forsinke reformen. Vi ved, at der i det materiale, som er kommet fra kommunalreformkommissionen, er peget på disse muligheder for at opdele dette område, så der ville altså ikke ske nogen forsinkelse, selv om man vedtog de ændringsforslag, som vi har stillet fra socialistisk folkepartis side.

Sigsgaard: Man taler meget om det kommunale demokrati, og det er vigtigt, at der findes et sådant kommunalt demokrati, men desværre fungerer det ofte temmelig skidt. Det er kedeligt, at det spørgsmål ikke er taget op i forbindelse med kommunalreformen, for måske er det allermest tiltrængt netop det, at folk får noget at skulle have sagt i deres kommuner, og det har de i almindelighed ikke i dag. Afstanden mellem borger og bystyre bliver jo ikke mindre efter sammenlægningerne, måske endog større. Derfor var også jeg ved første behandling inde på spørgsmålet om en opdeling af de storkommuner, som man nu vedtager, i lokalkommuner til varetagelse af helt lokale opgaver. Jeg havde gerne set, at disse tanker var blevet noget bedre gennemarbejdet i udvalget, således at det var blevet mere klart, hvilke beføjelser sådanne lokalkommuner kan tænkes at få tillagt. Hvis man havde gennemført en sådan grundigere behandling af de tanker, ville det også have været muligt enten for et mindretal eller for flertallet her i dag at fremlægge klare forslag om, hvordan man kunne få opbygget distriktskommuner eller lokalkommuner. Men vi vil alligevel stemme for hr. Krog Hansens ændringsforslag, selv om de som sagt kunne have været bedre gennemarbejdet.

Det er naturligvis noget betænkeligt, at vi, hvis hr. Krog Hansens ændringsforslag vedtages — det er der ingen udsigt til at de bliver i dag, men det kan jo komme inden så længe — får hele 4 administrative niveauer: vi får staten, vi får amtskommunen, vi får storkommunen, og vi får lokalkommunen, men det kan jo tænkes, at et af disse niveauer før eller senere kan falde væk, og det var jeg også inde på ved første behandling. Dengang pegede jeg endvidere på, at antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer i disse store kommuner bør kunne overstige de normale 25, og at et maksimum på 50 ville være mere rimeligt.

[Sigsgaard.]

Af betænkningen fremgår det ikke, at dette spørgsmål har været drøftet i udvalget, men det er glædeligt, at flere ordførere her i dag har udtalt sympati for at gå over de 25. Nu kunne man jo have vedtaget det for lang tid siden: jeg tror, det er 2-3 år siden, jeg stillede forslag om det her i folketinget, men da fik det ingen støtte, heller ikke fra hr. Arthur Jacobsen, som i dag så varmt taler for, at vi skal ud over de 25. Dengang havde chancen været der; så vidt jeg erindrer, gik socialdemokratiet ind for det eller ville været gået ind for det, hvis man havde kunnet få radikal støtte, men det var altså ikke muligt. Men nu kan man måske forstå udtalelserne sådan, at der kommer et forslag til ændring af styrelsesloven på dette punkt fra indenrigsministeren, og jeg vil gerne spørge, den fg. indenrigsminister, om han kunne tænke sig at fremsætte et sådant ændringsforslag til ændring af styrelsesloven.

Jeg vil gerne i denne forbindelse sige, at jeg er enig med hr. Arthur Jacobsen i, at spørgsmålet om maksimumsantallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer ikke kun er aktuelt i de meget store kommuner, der nu dannes, men også i en række andre kommuner; der kan være mange andre steder, hvor det er rimeligt at gå ud over de snævre grænser, som i dag er fastlagt.

Ændringsforslagene ud over flertallets og hr. Krog Hansens ændringsforslag kan vi ikke støtte. Vi kan i øvrigt stemme for lovforslaget, når det når frem til tredje behandling, selv om vi, sådan som jeg var inde på det ved første behandling, finder, at det ikke er ideelt, men lader mange problemer henstå uløst.

Th. Mikkelsen: De ændringsforslag, der er stillet såvel af hr. Søren Jensen som af hr. Krog Hansen, løser ikke fremtidens opgaver i planlægningsleddet. Der var for nogle år siden et alternativ i retning af regionalkommunerne, men dette alternativ er blevet afsvækket, dels fordi man har vedtaget en lovgivning om større amter, og der kommer en anden opgavefordeling, dels ved overførelsen af nogle af de opgaver, kommunerne før har udført, til amterne. Det forslag, som hr. Søren Jensen har stillet om opsplitning af Århusområdet i 3 kommuner, løser slet ikke fremtidens planlægningsopgaver på en

hensigtsmæssig måde i Storårhus, fordi en sådan opsplitning vil betyde et svagere grundlag med den ændrede byrdefordeling. Man har i dag en egnsplan, men det er frivilligt, om man vil følge denne egnsplan fuldt ud. Ændrede beslutninger fra én kommune, når man foreslår at opsplitte, kan medføre, at man fraviger egnsplanens målsætning, og bevirke at egnsudviklingen kommer til at gå på tværs af den samlede målbevidste kommunale anlægsløsning, som en sådan egnsplan søger at tilvejebringe, og derved kan der på længere sigt opstå et planlægningskaos. Opsplitningen er den dårligst tænkelige løsning af det fremtidige planlægningsarbejde. Storkommuneløsningen behøver nemlig ikke at betyde dårligere kontaktforhold til befolkningen i området. De kommunale serviceydelser kan også ved tilvejebringelse af en storkommune tilrettelægges sådan, at de lokale kontaktbehov løses på en fornuftig måde. Ved dannelsen af de 3 store kommuner bør der ved sammenlægningen af selvstændige kommuner med centralkommunen tages et vist hensyn til at bevare de lokale kontaktoverflader, der vender ud mod lokalbeboerne, i den størst mulige udstrækning til gavn for de tidligere selvstændige forstads- og omegnskommuner. De lokale servicekontorer har administreret meget vigtige områder af de kommunale ydelser, der har været grundlaget for den lokale tryghedsfaktor for de tidligere kommuners beboere.

Hvis folketinget stemmer for hr. Søren Jensens forslag om at splitte Århus- og Odenseområdet op i 3-4 kommuner, er jeg bange for, at man, hvad angår den foreslåede sammenlægning af forstadskommuner i Århusområdet, må konstatere, at der ikke vil være økonomisk bærekraft og skattemæssig dækning for bevarelse af de lokale servicekontorer i nogen af de kommuner, som efter forslaget slås sammen. Selv med dette forslags gennemførelse må nogle kommuner opgive noget af den selvstændighed, de har i dag. Forslaget vanskeliggør også en hensigtsmæssig fremtidsplanlægning af de krav, udviklingen stiller til Århusområdet som helhed, fordi forslaget indebærer farer for et konkurrencepræget, broget planlægningssamarbejde.

Jeg kan af disse og andre grunde ikke stemme for, at man gennemfører en opsplit-

[Th. Mikkelsen.]

ning, der både økonomisk og sagligt hviler på et forkert grundlag. Ved smidighed og fornuftig hensyntagen fra storkommunens centrale ledelse kan man bevare de lokale servicekontorer, der har en nær kontakt til den lokale befolkning. Kontorernes medarbejdere kender det enkelte menneskes problemer meget nøje; der er opbygget et tillidsforhold på lokalt plan, som vil kunne bevares under storkommunen som noget værdifuldt for det enkelte menneske, der har sociale problemer, og også for kontorernes personale, der som sagt kender det enkelte menneskes problemer.

Man har talt om, at storkommunen forflygtiger kontakten mellem borgerne og storkommunens administration. Lovgivningsmagten har i det lovforslag, vi her behandler, tilrettelagt kommunistørrelserne i de 3 storkommuner, og derfor bør man i folkestyrets interesse henstille, at lovgivningsmagten også medvirker til, at de tre kommuner bevarer visse servicekontorer som et lokalt bindeled ud til befolkningen. Derfor kan storkommunens centraladministration godt med større fordel for beboerne i sammenlægningskommunerne fastlægge fælles retningslinjer for de sociale ydelser som arbejdsgrundlag for de sociale servicekontorer, så man kan opnå et tryggere socialt sikkerhedsnet. Jeg tror altså, at både hr. Søren Jensens ændringsforslag og hr. Krog Hansens forslag om oprettelse af distriktskommuner vil modvirke en hensigtsmæssig ensartet koordination for alle beboerne i Storårhusområdet, hvad det sociale sikkerhedsnet angår.

Man kan både med hr. Søren Jensens og det andet forslag bevare den nuancerede behandling af borgerne på de sociale ydelsers område. Som begrundelse for oprettelse af distriktskommuneordningen gør man gældende, at kun planlægningsopgaver for byudviklingen i storkommunen skal overlades til storkommunen. Det vil i praksis sige, at man opretholder den i dag gældende uensartede stillingtagen til spørgsmål, der angår de forskellige kommunegrupperes befolkning, altså i realiteten bevarelse af en uensartet kommunal service over for beboerne, der ikke giver mulighed for, at der kan opnås samme goder for storområdetets beboere, og det kan jeg ikke stemme for. Så foretrækker

jeg, som udviklingen former sig, udvalgsflertallets ændringsforslag, der dog giver mulighed for at tilvejebringe større retfærdighed for hele området, så alle beboerne i området vil kunne opnå samme fordele på det sociale område.

Jeg vil også i storområdetets interesse pege på værdien af, at centraladministrationen bevarer den lokale skatteadministration, der kender den enkelte borgers økonomiske forhold og indtjeningsmuligheder. Derved kan man opnå en retfærdig ligningskontrol for storområdet, og man bør bevare den lokale skatteadministration, ikke mindst fordi det værdifulde arbejde, der lokalt kan udføres, vil lette overgangen til kildeskat for hele området. Derved kan man begrænse faren for, at kaotiske forhold skulle opstå for storkommunerne ved overgangen til kildeskat. De lokale vand-, el- og gasforsyningsområder bør også indgå som et naturligt led i storkommunens forsyningsområder, her skal ledningsnettet jo blot udvides i takt med befolkningsudvidelsen. Det lokale vej- og kloakvæsens administrative områder kan også udmærket indgå som et naturligt led i centraladministrationens planlægning. Måske siger stadsingeniørerne i de 3 storkommuner: hvad skal jeg stille op med så stort et antal ingeniører ved overgangen? Det er måske forståeligt ved første øjekast på tingenes udvikling, at den enkelte stadsingeniør kan blive urolig ved tanken om stigningen i lønkontoen og koordineringen af det fremtidige samarbejde, men disse angstfønelser må kunne overvindes ved rolig overvejelse af det fremtidige samarbejde.

Ved lovforslagets første behandling blev der talt om frygt for manglende kontrol med udgiftsstigningerne i storkommunerne. Her er et område, hvor den lokalt opbyggede vejadministration kan gøre god nytte på baggrund af de ændrede vejtilskud, som jo stiller større krav til kommunernes økonomi ved, at der føres nøje kontrol med de fremtidige lokale anlægsarbejder, bl. a. fordi kommuneingeniørerne kender de lokale mangler, der skal udbedres, og omfanget af de fremtidige krav, der stilles til kommende anlægsarbejder. Man har et nøje overblik og nøje kendskab til leverandører og til prisgrundlaget for arbejdets udførelse. Man har her det nødvendige organ, der kan

[Th. Mikkelsen.]

føre kontrol med en kvalitetsmæssig forsvarelig udførelse af lokale anlægsarbejder og samtidig en effektiv udførelse, der står i et rimeligt forhold til kvalitetskravene.

Mon ikke det ville være klogt, om vi også herindefra prøvede på roligt at overveje, at et større fællesskab også kan medvirke til betydelige fordele for beboerne i en storkommune, hvis grundlaget for det fælles samvirke gribes an på den rigtige måde lige fra starten. Det er de realitetsbetonede afgørelser i selve samvirket, der skaber en harmonisk udvikling i de nye storkommuner; et åbent sind til et ærligt samvirke fra alle parterne i de kommende storkommuner vil danne en sund modvægt mod de pessimistiske synspunkter, der som forsvar for at lade en udvikling gå i stå i disse store områder har peget på vanskelighederne ved at finde en løsning på Storkøbenhavns udviklingsproblemer. Der er ingen sund fornuft i, at man bare fremdrager noget sådant for at sætte en udvikling i stå. Det er vor pligt her i folketinget i tide at finde en løsning på de samfundsmæssige krav, fremtiden vil stille; det er udviklingskrav, der går langt ind i næste århundrede, og man kan ikke bare prøve at lade tingene gå, fordi man ikke tør se i øjnene, at den nye tid også på udviklingens område kræver et samarbejde, hvori flere må inddrages.

Med denne vurdering af mit medansvar som medlem af dette ting for den fremtidige samfundsudvikling som baggrund kan jeg som forstadsrepræsentant ikke stemme for de halve løsninger af fremtidens krav, som hr. Søren Jensens og hr. Krog Hansens ændringsforslag vil medføre. Jeg vil derfor anbefale folketinget, at man stemmer for udvalgsflertallets ændringsforslag; så undgår man økonomisk at lemlæste de enkelte kommuner, der nu indgår i det større fællesskab.

Jeg vil til slut takke ministeren for, at han har været imødekommende ved, at man har taget Sabro-Fårup og Mundelstrup kommuner og Borum-Lyngby ind, og derved undgået, at der også i planlægningsleddet opstår komplikationer, hvad undervisningen angår.

Jeg tror, at hvis folketinget har mod til at erkende tidens krav og stemmer for udvalgsflertallets forslag, former vi den

rigtige udvikling, som befolkningen nok skal slutte op om, ikke mindst ungdommen, for det er problemerne i forbindelse med ungdommens bosætning, dens beskæftigelse og dens undervisning, som vi her har mulighed for at løse på en harmonisk måde.

Søren Jensen: Allerede ved første behandling af lovforslaget fremførte jeg mine principielle synspunkter og skal derfor ikke gentage dem her i dag, men jeg vil dog gerne fremhæve, at udvalgsarbejdet med lovforslaget desværre ikke har medført væsentlige ændringer i den retning, jeg har ønsket. Derfor har jeg følt mig nødsaget til at stille en række ændringsforslag, som er optaget i betænkningen under nr. 1; 4 og 7; sidstnævnte ændringsforslag er stillet sammen med hr. Peter Nielsen.

Jeg er naturligvis indforstået med, at de principper, der er fulgt vedrørende kommunesammenlægninger i øvrigt, f. eks. ved en række købstæder og disses forstæder, også må gælde de tre største købstæder, men som det fremgår af ændringsforslagene, er jeg betænkelig ved de kæmpekommuner, som ministeren og flertallet i udvalget indstiller til vedtagelse. Vel har der i de senere år været en voksende forståelse for, at det er nødvendigt, at kommuner bliver større, bl. a. for at de økonomisk, administrativt og servicemæssigt kan varetage de opgaver for borgerne, som er naturlige i en moderne tid. Men jeg mener, at det spørgsmål med rette kan stilles, om man ikke er ved at gå for vidt og kører fra den ene grøft over i den anden. Jeg mener, det havde været rigtigt at gå mere moderat til værks, f. eks. som hr. Peter Nielsen og jeg med vore ændringsforslag foreslår, at nok etableres der større, ja, betydeligt større, og fuldt ud bæreedygtige kommuner, men uden at der laves kæmpekommuner, som om ganske få år vil have flere hundredtusinde indbyggere. Det synes at være forbi gået hr. Th. Mikkelsens opmærksomhed, at det ikke er de bestående kommuner, vi holder fast ved, men at det, vort forslag peger mod, er en sammenlægning og tilmed en sammenlægning af betydelige forstads- og omegnskommuner. Det havde været naturligt, at hovedstadsspørgsmålet var blevet behandlet samtidig med inddelingen

[Søren Jensen.]

af de 3 største købstæder, og det vil unægtelig komme til at se lidt mærkeligt ud, såfremt man senere i København tager skridt i modsat retning under henvisning til de erfaringer, man har gjort.

Efter min opfattelse er det et centralt element i det kommunale selvstyre, at borgeren så direkte som muligt kan øve indflydelse på den kommunale forvaltning og i det hele taget har en nær kontakt med kommunestyret; denne kontakt bliver svag i de foreslåede storkommuner. Med de nu foreslåede kommuner vil der blive store områder, ja, hele kommuner af de nuværende, som overhovedet ikke har nogen chance for at blive repræsenteret i de nye byråd. Det er for mig at se en alvorlig forringelse af det folkevalgte elements indflydelse. Hertil kommer den almindelige fare for, at den store administration, som det medfører, kommer til at virke tung og usmidig. Endvidere vil jeg nævne den skævhed i balancen inden for de fremtidige amter, som disse store og dominerende kommuner kan medføre, bl. a. vil den nye Ålborg storkommune få over en tredjedel af indbyggerne i det nye amt og blive en dominans på flere måder på bekostning af de øvrige mindre, svage kommuner i amtet. Det er vel ikke helt uden grund, at disse kommuner såvel i Vendsyssel som i Himmerland frygter, at det kraftcentrum, man vil skabe, vil suge indflydelse til sig og gøre det endnu sværere for de øvrige kommuner at få industrivirksomheder og faciliteter af forskellig art og dermed blive de alsidige bæredygtige kommuner, som der har været talt så meget om.

Hvad angår Nørresundby og de øvrige kommuner i den nye storkommune Ålborg, og hvad vi her kan vente os, har vi i de sidste dage fået en forsmag på det, da Købstadforeningen har måttet standse de udnævnelser af højere embedsmænd, som Ålborg købstad var gået i gang med blandt sine egne ansatte uden hensyn til administration i de øvrige kommuner. Man har

åbenbart været bange for, at der i omegnskommunerne skulle være en mere kvalificeret kommunal tjenestemand, og så ville man på forhånd sikre sig, at der ikke blev plads til ham på en fremtrædende post i den nye storkommune.

Det store flertal af den nordjyske befolkning forstår ikke, at det er nødvendigt og fordelagtigt at danne en så stor kommune som den foreslåede, en kommune på op imod 540 km², med en nordgrænse ved Vildmosen og Brønderslev oppe i Vendsyssel og en anden grænse 50 km sydligere, for ikke at tale om en sydvestgrænse 3 km fra Nibe torv. Har man tænkt på, at den foreslåede storkommune bliver på ca. 50.000 ha, alt efter hvor meget af de gennemskårne kommuner der nu vælger at følge med ind i storbyen, eller har man tænkt på, at storkommunen bliver 3 gange så stor i areal som København, Frederiksberg, Gentofte og Lyngby-Tårnbæk tilsammen inklusive Amager Fælled og Dyrehaven? Jeg synes, at disse ting må mane en lille smule til eftertanke.

Desværre må vi, der i sin tid stemte for kommuneinddelingsloven, bittert erfare, at det meget omtalte ord „normalt“, som vi var nogle stykker der klamrede os til, er blevet en narresut, en narresut, fordi det ikke er blevet anvendt ved de foreslåede sammenlægninger, hvor det med rette kunne have været anvendt til at fravige hovedreglen. Jeg tænker her ikke mindst på hr. Peter Nielsens og mit ændringsforslag om at danne en nordenfjords storkommune med Nørresundby som centrum. Vi har her Limfjorden som en naturlig grænse, en grænse mellem 2 gamle købstæder med hver sine forstæder og hver sit opland, en grænse mellem 2 landsdele, nemlig en grænse mellem Vendsyssel og Himmerland. Den af os forslåede storkommune vil få 36.000 indbyggere og blive en god konkurrent til storebror Ålborg, som endda vil få mellem 110.000 og 120.000 indbyggere og arealer tilstrækkelige til udbygningen i hvert fald dette århundrede ud.

[Søren Jensen.]

Ålborg er en god by og har et godt bystyre, men jeg er bange for, at den foreslåede storkommune vil medføre, at Ålborgs gode ry sættes over styr i alt fald ude i de tvangsindlemmede områder.

Jeg er principielt betænkelig ved de foreslåede tre store kommuner omkring Århus, Odense og Ålborg og anbefaler derfor på egne og på hr. Per Federspiels vegne, at de, der har samme betæneligheder, stemmer for ændringsforslagene nr. 1, 4 og 7 i betænkningen, og jeg vil tilføje: er De i tvivl, skal De stemme for vore ændringsforslag.

De af hr. Krog Hansen stillede ændringsforslag kan jeg ikke stemme for. Derimod kan jeg anbefale at stemme for ændringsforslag nr. 10 stillet af ministeren og tiltrådt af et flertal.

Til sidst vil jeg blot sige til ministeren, at vi på ny har fået en henvendelse fra Nibe kommune, som jo er en kommune, der skal prøve at samle en række fattige landkommuner op, en kommune, som er kommet i klemme. Jeg beder ministeren være opmærksom på de problemer, som Nibe møder.

Peter Nielsen: Der er i tidligere folketings-samlinger ofte talt om lovjaskeri, når man i en sådan samling behandlede op til 150 lovforslag. Det forslag, vi behandler i dag, har nr. 230, og flere følger efter. Alligevel skal jeg ikke benytte ordet lovjaskeri, men må dog mene, at det foreliggende lovforslag er for dårligt forberedt. Jeg har derfor i betænkningen sammen med hr. Søren Jensen henstillet, at man undlader en tredje behandling og i stedet for fra ministerens og kommissionens side optager forhandling med de interesserede kommuner og prøver, om man på frivillighedens basis kan få en ændring af kommunegrænserne i stedet for at gå til tvangsindlemmelser.

Det er vel navnlig i Nørresundby-Ålborgområdet, sådanne forhandlinger bør til. Ved en samtale med de 4 nordenfjords kommunalbestyrelses formænd har jeg erfaret, at der overhovedet ikke har været forhandlet med de 4 kommuner, før deres skæbne skal afgøres. Man skal vel helt tilbage til enevældens eller i hvert fald til Estrups dage for at finde noget tilsvarende. Det ville

derfor være mest rimeligt, om man fulgte hr. Søren Jensens og min henstilling og fik sådanne forhandlinger i gang, således at man først prøvede at få gennemført reguleringer efter frivillighedens princip. Hvis denne henstilling ikke kan følges — og det er der jo næppe håb om — må jeg anbefale, at man formindsker ulykkerne så meget som muligt ved at stemme for hr. Søren Jensens og mit ændringsforslag, hvorefter der i Nørresundby-Ålborgområdet dannes 2 kommuner. Ingen kan være i tvivl om, at man derved er mere i kontakt med folkevælgen. Udvalget har bl. a. modtaget 12 protestdeputationer fra Nørresundby, der har omfattet alle grene af samfundslivet i denne by; det har været erhvervsliv, industri, handel og håndværk, fagbevægelse og institutioner af enhver art. Det er en absolut enig by, der ønsker at bevare sin kommunale selvstændighed, og det er over 36.000 mennesker, det her drejer sig om. Jeg har forgæves forsøgt under udvalgsbehandlingen at få oplyst, hvad en sådan tvangsindlemmelse egentlig skal gavne, men jeg har kun fået subjektive svar, der ikke dækker de faktiske forhold. Man har talt om, at så kunne man bedre planlægge og undgå fejlinvesteringer; ja men vi har fælles planlægningsudvalg for dette område, og hvornår er der sket fejlinvesteringer fra kommuners side i dette område? Der har jo altid været et godt samarbejde, hvad dette angår.

Jeg har talt ikke om lovjaskeri, men om, at forslaget, skal vi nøjes med at sige er for hurtigt forberedt. Det har vel egentlig ikke været meningen at køre så stærkt frem, men man har indtryk af, at det virvar, der vel var omkring amtsinddelingen, har bevirket, at man siger: nu må vi hellere tage dette her i et snuptag. Det kan somme tider være godt at tage noget i et snuptag, men når det gælder så alvorlige spørgsmål, tror jeg nok, man skulle have taget sig lidt mere tid.

Man bygger vel først og fremmest dette forslag på kommunalreformkommissionens betænkning. Ja, jeg skal ikke sige andet, end at det er et meget dygtigt arbejde, der her er udført for de tre områder, og der er mange gode statistiske oplysninger, men der er en masse subjektive betragtninger heri, og det er vel også værd at understrege, at kommunalreformkommissionen ikke har flertal for, at man skulle udslette Nørre-

[Peter Nielsen.]

sundby. Jeg må måske have lov til at citere et par enkelte steder i denne kommissionsbetænkning. Jeg skal ikke trætte med at læse den hele op, det ville være 3-4 timer, men må jeg lige tage et par enkelte ting frem. På side 35 opremses man, hvilke banker der er i det store byområde, og så kommer denne subjektive betragtning:

„En vurdering af omsætningen i disse banker og sparekasser tyder på, at langt den overvejende del af bankfunktionerne ledes fra Ålborg.“

Det er her kun nødvendigt spagfærdigt at tilføje, at den eneste selvstændige bank i det område er Nørresundbybanken, der har en årlig omsætning på 11 milliarder kr. og beskæftiger over hundrede mennesker; så kan man jo godt sige, at langt den overvejende del af bankfunktionerne foregår i Ålborg!

Ligeledes står der — her går jeg til side 127:

„De snævre kommunegrænser i byområdet“

— her taler man altså om Nørresundby —

„har lagt hindringer i vejen for erhvervslivets rimelige udfoldelsesmuligheder, og byen har i erhvervsmæssig henseende mistet noget af sin tidligere selvstændighed og er blevet mere afhængig af Ålborg.“

Ja, det er vel skrevet af embedsmænd, der har været på weekendbesøg i Nørresundby. Vi har vort selvstændige erhvervsliv på alle områder. Det er i virkeligheden 2 forskellige bysamfund, og det tjener ikke noget som helst formål at sammenlægge dem. Det vil kun betyde, at man går den modsatte vej af, hvad vi ellers ønsker her i folkettinget: at der sker en decentralisering af alt styre. Derved kan folkestyret få mere indflydelse. Her går man altså den modsatte vej og vil lave en mastodontkommune, der vil blive en embedsmandsstyret kommune, og jeg kan fuldstændig tiltræde det, der blev sagt af ordføreren for socialistisk folkeparti, når han gav dette eksempel på, at folkestyret i disse mastodontkommuner ikke kan have overblik over, hvad der skal ske i kommunen og hvilken udvikling der vil komme.

Det er blevet sagt af den radikale ordfører, at man får bedre effektivitet i en mastodontkommune. Ja men erfaringerne viser jo det modsatte. Man har ikke denne

effektivitet i folkestyret, som man har i de mellemstore kommuner, hvor man har kunnet udvikle sig bedre socialt, kulturelt og på mange andre måder. Den kulturelle udvikling, der er sket i København, er jo ikke sket for Københavns kommunes bekostning, men for statens bekostning.

Der er altså ikke tale om følelser, om antikeret lokalpatriotisme. Der er tale om for os, der kender dette område til bunds og ikke blot er der på et enkelt weekendbesøg, at vi kan se, at det ikke tjener noget menneske, hverken borgerne i Ålborg eller andetsteds, at vi prøver at danne denne kommune. Det har været nævnt som eksempel fra den radikale ordførers side, at derved kunne man løse kloakeringsproblemet, og jeg tager det enkelte eksempel frem, fordi den ærede ordfører selv kom med det. Ja men det kan man nemlig ikke, for der er 575 m vand mellem Ålborg og Nørresundby, så forbrændingsanstalter og kloakering må klares selvstændigt for de 2 områder.

Vi havde som sagt helst set en udskydelse, således at vi kunne få sagen behandlet på ordentlig demokratisk vis og navnlig de, der er berørt af den, kommunerne deroppe, kunne få lejlighed til en realitetsforhandling.

Nu siger man fra konservativ side — og den konservative ordfører er jo jurist — ja men en realitetsforhandling vil tage lang tid. Det er nok muligt, men det er jo heller ikke meningen, at sådan noget skal afgøres på en uge eller 14 dage. Disse kommuner har været selvstændige lige fra Ansgars tid, så om der skulle gå ét år eller to, inden man fik det ordnet på en ordentlig måde, så det ikke blev jasket igennem, ville ikke gøre noget.

Men nu skal vel løbet køres, og jeg henstiller altså: lad os undgå ulykkerne, lad os være klar over, at det er to selvstændige bysamfund med hver sin funktion, der kan virke på ordentlig demokratisk måde, men som ellers skal sammensluttet til en mastodontkommune, hvor embedsmandsvældet, uanset hvor velvillige disse embedsmænd end kan være, vokser og vokser. Jeg anbefaler derfor at stemme for hr. Søren Jensens og mit ændringsforslag.

Kai Moltke: Jeg skal ikke gå i enkeltheder, for det forslag, der foreligger fra mini-

[Kai Moltke.]

sterens side, ser i og for sig tiltrækkende ud. Det at danne storkommuner rummer jo muligheden for 3 fordele: for det første en forenkling af administrationen, hvis administrationen lægges tilstrækkelig fornuftigt an, for det andet en planlægning, som foregår efter hensynet til større områder, det være sig for trafik, vand, elektricitet, sanering og installationer overhovedet, for det tredje — og det er vel noget af det, vi trænger mest til — at man ved sammenslutningen får en ensartet skattebyrde og en ensartet skatteprocent.

Alle disse ting taler i og for sig for, at man går over til større enheder. Nu synes jeg blot ikke, at hr. Th. Mikkelson var særlig grundig i sin argumentation for, at vi skulle have storkommunen med det samme. For omkvædet var jo hele tiden: ja men alle de sociale institutioner i de enkelte områder bevarer vi uforandret, de kender befolkningen på stedet, de kender de sociale behov, de kan inddrive kildeskatten, fordi de bedre ved, hvad folk tjener osv. osv. Det, som var et indlæg for den øjeblikkelige og totale centralisering, blev i og for sig en indrømmelse til kravet om den totale desorganiserede decentralisering. For man kan jo ikke slå to fluer med ét smæk og på den ene side ville rationalisere og forenkle og på den anden side sige: ja men administrativt forbliver alt ved det gamle, det skal vi nok lade være med at pille ved, for så får vi ikke den daglige kontakt med befolkningen.

For mig er imidlertid nogle andre spørgsmål afgørende. Jeg tror, vi her befinder os i en af disse bevægelser, hvor man roligt kan sige, at tager man nu skridtet til storkommunerne, varer det ikke så forfærdelig længe, inden vi her i folketinget møder problemet igen.

Hvori ligger fejlen ved behandlingen? Den ligger i, at man her skaber et mønster, men at det vigtigste led i dette mønster, nemlig København og omegn, ikke tages med i betragtning. Man bebuder jo allerede, at dette alene måske kan medføre, at hele spørgsmålet om styrelsen skal tages op efter nye retningslinjer, hvis man gennemfører dette forslag nu og bagefter venter på, hvad der skal ske med hensyn til det storkøbenhavnsske område.

Lad mig endvidere sige: det forekommer mig, at man ignorerer udviklingen, som vi kender den i andre landes storbyområder. Ja, det er selvfølgelig rigtigt, at en stor by som Paris har sit kommunale råd for Storkøbenhavn, som tager sig af de vigtigste og de centrale opgaver; men lige så rigtigt er det, at der rundt omkring i byens forskellige kvarterer findes lokale kommunale råd, som har overtaget en hel række andre beføjelser. Hvis vi går videre og ser på inddelingene af byer som London og New York, ser vi et helt andet billede, en anden struktur, ganske vist en række fælles opgaver, men kombineret med lokale råd og lokale forsamlinger, fordi man på et vist tidspunkt centraliserede så meget, at næste skridt uvægerlig måtte blive tilbagevendende for at rette på skemaet, for at komme i nærmere kontakt med befolkningen, for at komme i nærmere kontakt med de praktiske arbejdsopgaver.

Men når tingene ligger sådan, vil det virkelig gøre mig ondt, hvis vi om ikke næste år, så det følgende år igen, når Storkøbenhavns forfatning skal fastlægges, kommer til helt andre slutninger her i tinget og man så bliver nødt til at tage hele dette smukke lovgivningsarbejde op igen.

Forslaget om centralisering af storkommunerne har såmænd kun én eneste fejl: man ved ikke, hvor man i landsmålestok vil hen, og derved risikerer man at sætte noget i gang, som kommer til at virke som en boomerang, d.v.s. at hele det skønne projekt havner én gang til her i salen. For selvfølgelig har SF-ordføreren ret, når han siger, at bortset fra alle disse mammutdannelser er der én vigtig ting, som bliver tilbage, og det er det, at kommunalt selvstyre skal betyde den størst mulige kontakt med befolkningen og en maksimal medindflydelse hos befolkningen på de enkelte områder. Her i København har vi i alle tilfælde talmæssigt en storkommune, som nu skal udvides, udvides af praktiske grunde, som jeg talte om i min indledning, men vi har også lige så sikkert som amen i kirken på det københavnske område i de senere år i bogstavelig talt hvert eneste af byens større områder så at sige fået skabt udenomsparlamentariske organer, lokalråd, som sætter både det ene og det andet i gang, som ganske vist ikke er folkevalgte, men som er fremgået af overenskomsten mellem de forskellige politiske partier,

[Kai Moltke.]

socialorganisationer og en række andre ting. Allerede lokalrådenes eksistens er jo tegnet på en mammut, der har forædt sig, sådan at centraliseringsprocessen i administration, i repræsentative opgaver må tages op igen på en ny måde, efter et nyt mønster. Jeg gad vide, hvor meget af dette lovforslag der holder i det øjeblik vi er færdige med at diskutere Storkøbenhavns kommende forfatning, opbygning og indretninger her i området.

Derfor kan jeg ikke andet end give repræsentanterne fra Nordjylland ret i, at når vi har en sådan grænse mellem 2 købstæder som Limfjorden, er det selvfølgelig meget godt, at tunnelen er kommet i orden, men hele Nørresundby behøver dog ikke at køre over i Ålborg ad én gang; derfor er jeg betænkelig ved, at man foretager sådanne skridt, når der ikke er indledt realitetsforhandlinger, når Nørresundby klart har udtalt sin vilje til at videreføre og udvikle sig som en selvstændig købstad, som det nu engang gennem adskillige årtier har været skik her i landet. På samme måde er jeg ikke imod centraliseringen, men jeg ønsker et færdigt mønster, at demokratiseringsprocessen sættes ind sammen med storkommunen ved, at mønsteret lægges for, hvordan man skaber arbejdsdygtige lokale organer, som kan supplere embedsmandspyramiden, som kan supplere den centralisering af magten, der ligger i disse mammutkommuner med meget små repræsentationer for en meget stor befolkning.

Ud fra disse synspunkter må jeg på nærværende tidspunkt advare imod en hastværksgennemførelse af udvalgsflertallets og regeringens forslag om konstituering af storkommuner under lidet demokratiske former og under så mekaniske former, at folketinget omtrent er sikker på at nå til samme resultat, som jeg i sin tid som barn så på en othellokage, der blev serveret ved en begravelse: vi ses igen.

Fanger: I Århusområdet er ét problem tilbage, nemlig Solbjerg kommune. Den havde oprindeligt planlagt en sammenslutning med Beder-Malling, men da denne kommune nu kommer med i Storårhuskommunen, ønsker Solbjerg også at komme med. Jeg foreslår derfor, at dette sker enten igennem denne lov eller igennem kommunal-

reformkommissionen, og hvis den sidste udvej vælges, henstiller jeg, at det sker hurtigst muligt.

Peter Jørgensen: Jeg skal ikke gøre så forfærdelig mange bemærkninger, men jeg har lyst til at sige et par ord til hr. Søren Jensen og til hr. Peter Nielsen, der begge argumenterer for, at folketinget ikke har haft rimelig tid til at behandle de problemer, der her er tale om. Det ved de to herrer udmærket godt ikke er tilfældet. Vi har her i tinget behandlet lovforslaget om den kommunale inddeling for omkring 1½ eller 2 år siden; det blev vedtaget enstemmigt, og det er jo ikke forbudt folketingets medlemmer at være opmærksom på, hvad der foregår her i tinget. Loven blev vedtaget aldeles enstemmigt, også med de to herrers stemmer. Derfor synes jeg, det er noget urimeligt, at man nu kommer her og fortæller folketinget, at man ikke har haft tid til at behandle de problemer, der ligger omkring dette lovforslag. Jeg mener, man har haft rimelig og god tid, og derfor kan jeg ikke acceptere de argumenter, som fremføres for, at man nu skulle udskyde vedtagelsen af dette lovforslag.

Vi har, siden vi vedtog loven om den kommunale inddeling, vedtaget styrelseslovgivningen og loven om amtsinddelingerne, og jeg synes, det ville være helt urimeligt over for de tre store købstadområder, hvis deres problemer ikke blev løst i sammenhæng med det øvrige, som jeg har omtalt her, for så ville man komme i den situation, at det eneste, købstæderne har opnået, er, at de kommer ind i amterne, kommer med til at bære de byrder, som vil blive lagt på amtskommunerne, men de får overhovedet ikke deres egne problemer løst.

Jeg vil gerne sige, at når vi i sin tid lavede en paragraf om, at disse 3 store byområder skulle behandles i et særskilt lovforslag, var det ikke ud fra det synspunkt, at disse 3 kommuner ikke skulle have deres problemer løst samtidig med amtsinddelingen og samtidig med de øvrige kommunale inddelinger, som jo i meget stærk hast finder sted ude omkring i landet.

Jeg forstår ikke den argumentation, som hr. Søren Jensen har gjort gældende. Han henviser i øvrigt i sine udtalelser til hr. Per Federspiel. Nu ved vi her i det høje ting, at

[Peter Jørgensen.]

hr. Per Federspiel gør en meget stor indsats for at skabe et forenet Europa. Men når det drejer sig om at koncentrere sig om lokale områder, som kan blive et meget stærkt kraftcenter i det område, det drejer sig om, har jeg fornemmelsen af, at hr. Per Federspiel har nogle vælgermæssigt lidt små perspektiver i problemstillingen kommuneinddelingerne.

Hr. Peter Nielsen har talt så meget om, at der ikke har været tid til at forhandle, og at der er 36.000 mennesker nord for Limfjorden; ja men herregud, det kan da ikke være et problem, vi har i hvert fald de samme problemer i Århus- og Odenseområdet, endda i meget større udstrækning; der er hundred tusinde mennesker f. eks. i Århusområdet, som bliver omfattet af den sammenlægning, der her finder sted. Hr. Peter Nielsen snakker om, at han er imod den tvangsforanstaltning, der ligger i sammenlægningen. Må jeg her gøre opmærksom på, at hvis vi skulle gennemføre en fornuftig kommuneinddeling her i landet, så gad jeg se, om den kunne have været gennemført ud fra frivillighedsprincippet; jeg ved, at det ikke kunne have ladet sig gøre. Hvis borgerne skulle have stemt om denne nye kommuneinddeling, ville den aldrig nogen sinde kunne blive vedtaget. Derfor har man jo netop i de lovforslag, der har været fremsat indtil nu, forladt det såkaldte frivillighedsprincip, som var nedfældet i den tidligere lov om indlemmelse af kommuner. Vi har da også oplevet i udvalget, at hvor vi på et givet tidspunkt stillede de mindre kommuner frit med hensyn til sammenlægning, altså opretholdt frivillighedsprincippet, kom de organisationer, som repræsenterede de mindre kommuner, simpelt hen og bad os om at forlade dette princip, og vi gennemførte en lovændring her i folketinget, således at disse kommuner blev underlagt de samme vilkår, som gjorde sig gældende for de større kommuner.

Jeg kan ikke give hr. Peter Nielsen ret i, at dette lovforslag er dårligt forberedt; jeg kan ikke give ham ret af én bestemt grund, og det er, at dette lovforslag er forberedt af den tidligere regering.

Jeg kan som sagt ikke acceptere en udskydelse af dette lovforslag ud fra det argument, jeg tidligere har gjort gældende: at

man simpelt hen ikke kan stille de store byområder så dårligt, som en udskydelse vil være udtryk for. Derfor vil jeg gerne anbefale, at man stemmer for forslaget, som det foreligger.

Til sidst vil jeg gerne takke indenrigsministeren, som jo desværre er sygemeldt, men jeg går ud fra, at en sådan tak alligevel vil komme til ham, en tak for, at han har fulgt det oplæg, det forberedende arbejde, som den tidligere regering har gjort. Jeg tror, vi gør det rigtige ved at gennemføre denne reform, som den er foreslået her.

Per Federspiel: Hr. Peter Jørgensen har en ejendommelig opfattelse af folkestyret her i landet; han bebrejder mig meget kraftigt, at jeg prøver at varetage de vælgeres interesser, som har vist mig den tillid at vælge mig i Århus amt, medens hr. Peter Jørgensen alene støtter sig til den tidligere regerings forarbejder i denne sag. Jeg tvivler nu på, at der har ligget en sådan beslutning.

Når hr. Peter Jørgensen siger, at der har været rigelig tid til overvejelse af dette lovforslag, må han vide, at det ikke er rigtigt. Det er rigtigt, at vi for halvandet år siden vedtog loven om den kommunale inddeling, men den sagde herom kun, at spørgsmålet om Århus, Odense og Ålborg skulle tages op til overvejelse. Da vi for ikke så forfærdelig længe siden fik kommunalreformkommissionens betænkning, stod hele spørgsmålet åbent for både Århus, Ålborgs og Odenses vedkommende; der var ikke nogen anbefaling, der var ikke nogen beslutning, og pludselig, ud af en hat, bliver så dette mastodontbegreb, storkommunen, trukket én, to, tre, vær så god, dette er det officielle standpunkt. Jeg kan ikke være enig i dette synspunkt. Det kan ikke være sundt, at kommuner, der hidtil har levet deres eget liv, i og for sig foretager andet end den rationalisering, der består i, at de slutter sig sammen.

Jeg skal ikke gentage, hvad jeg sagde under første behandling af denne sag, men når nu hr. Peter Jørgensen bevæger sig ind på de internationale områder, vil jeg gøre opmærksom på, at hans parti til stadighed har været modstander af imperialismen, og det, vi ser her, er i virkeligheden disse storkommuners imperialistiske tilbøjeligheder til at opsluge alt, hvad der ligger omkring

[**Per Federspiel.**]

dem af mindre kommuner. Det er dette, jeg har villet sætte mig imod. Jeg anser det ikke for nogen sund ordning, og jeg må fastholde, at der har været meget kort tid til behandling af dette forslag, så kort tid, at de kræfter i omegnskommunerne, både ved Århus, som jeg naturligvis særlig interesserer mig for, ved Odense og ved Ålborg, som er imod sammenlægningerne, i virkeligheden ikke har haft nogen mulighed for virkelig at gøre deres synspunkter gældende på anden måde end ved de memoranda, som vi jo ved føjer sig smukt ind som bilag til en betænkning, men som ingen tager så forfærdelig meget hensyn til.

Det er denne manglende hensyntagen, jeg må bebrejde både regeringen og folketingets flertal. Det havde ikke været nødvendigt at haste sådan med at tilintetgøre det kommunale liv, som kunne være forbedret væsentligt ved sammenlægninger; men det kan ikke være nogen forbedring at henlægge en række kommuner, der har en helt anden tilværelse end en storby, under en storby administration, uden at befolkningen i disse kommuner i virkeligheden får den ringeste indflydelse på, hvordan kommunernes anliggender styres. Derfor vil jeg anbefale at stemme for de af hr. Søren Jensen stillede ændringsforslag.

Den fg. indenrigsminister (Thestrup): Jeg vil gerne takke udvalget for det store arbejde, der er gjort med denne sag. Jeg kan jo nok se, at det ikke er alle dem, der har talt her, der er enige med regeringen i lovforslaget og de ændringsforslag, som er stillet fra regeringens side, men alligevel vil jeg takke talerne her i dag for den måde, de har behandlet disse spørgsmål på.

Der er af de forskellige talere her i dag fremdraget en række problemer. Jeg skal søge at besvare spørgsmålene, men jeg vil afholde mig fra at gå nærmere ind på de store principielle spørgsmål. Ordførerne har drøftet dem, de ærede medlemmer hr. Th. Mikkelsen og hr. Peter Jørgensen har været inde på dem, og jeg kan stort set slutte mig til, hvad der på denne måde er fremkommet.

Der er rejst et spørgsmål om kommunalbestyrelsernes medlemstal. Jeg kan sige, at jeg netop af formanden for udvalget er

blevet indkaldt til et samråd i udvalget om forslaget til styrelsesloven, så vidt jeg forstår for at rådføre mig med dem om medlemstallet i kommunalbestyrelserne. Jeg er villig til at forhandle dér og til at komme de anskuelser, man har, i møde.

Der har her været talt både om lokalråd og distriktsråd og om mindre distrikter inden for de større. Vedrørende lokalrådene vil jeg henvise til betænkningen, der jo indeholder et afsnit derom, og vedrørende distriktsbyrådene vil jeg gerne sige, at jeg også meget vel kan se, at der er noget tiltalende i denne tanke, men det forslag, der foreligger her, er efter min opfattelse ikke sådan udarbejdet, at det i virkeligheden helt er muligt for os at overskue det. Det er måske en af de ting, som man senere kan tage op til drøftelse og senere komme ind på.

Jeg tror, det er overordentlig rigtigt, hvad flere af de ærede medlemmer har været inde på, at det ikke kan lade sig gøre at udsætte dette forslag mere. Kommunerne har krav på, at vi gør det færdigt. Det er nødvendigt at nå til en ende med alle disse forhandlinger om den kommunale struktur, og dette er et af de spørgsmål, der må afgøres, inden vi kan komme videre.

Der har været spurgt om, hvorfor København som hovedstadsområde holdes uden for den lovgivning, der her er tale om. Over for dette vil jeg sige, at det jo ikke er meningen, at der ikke skal finde en ordning sted af hovedstadsområdets forhold. Det er jo sådan, at kommunerne inden for dette område i øjeblikket fører forhandlinger om, hvordan denne ordning skal være, og vi ønsker at se et udspil fra kommunernes side; thi jeg må sige, at det gælder her, som det gælder også vedrørende de kommuner, der her er tale om, at vi ønsker i høj grad at tage så meget hensyn, som det er muligt, til kommunerne.

Hr. Søren Jensen har nævnt Nibes særlige problemer. Jeg vil gerne overveje, hvorledes det er med disse problemer. Jeg kan ikke sige noget om det nu, men jeg skal på den anledning, der er givet, overveje det.

Hr. Fanger fremdrog Solbjerg kommunes problemer. De kan jo løses gennem kommunalreformkommissionen, og jeg vil antage, at det skal kunne lade sig gøre at komme det fremsatte ønske fra hr. Fanger i møde.

[Den fg. indenrigsminister.]

Det er vist de bemærkninger, jeg kan gøre på nærværende tidspunkt om lovforslaget. Endnu en gang takker jeg for den meget grundige behandling, det har fået i udvalget.

Peter Jørgensen: Det skal kun være en ganske kort bemærkning til hr. Per Federspiel, der siger, at behandlingen af disse forslag har været urimelig. Jeg vil gerne gøre hr. Per Federspiel opmærksom på, at dette spørgsmål tog sin begyndelse allerede i 1958.

Når hr. Per Federspiel videre siger, at for de tre områders vedkommende har man ikke haft den fornødne tid til at gennemgå problemerne på tilstrækkelig saglig vis, så vil jeg gerne henvise til den betænkning, som blev afgivet for halvandet år siden. Selv om de tre byområder skulle behandles for sig, står der i betænkningen, at det indebærer ikke, at de tre kommuner ikke skal have deres problemer løst samtidig med hele den øvrige kommunale inddeling her i landet. Det vil jeg gerne henvise hr. Per Federspiel til at sætte sig en lille smule ind i.

Op så vil jeg gerne sige, at jeg er også modstander af imperialismen, men jeg er ikke modstander af samarbejde. Det går jeg heller ikke ud fra, at hr. Per Federspiel er. Når han arbejder så kraftigt, som han gør, gennem Europaråd og meget andet, som jeg sætter meget, meget stor pris på, er det jo ikke et spørgsmål om imperialismen, så er det et spørgsmål om samarbejde mellem Europas lande. Her er det et spørgsmål om samarbejde mellem en række kommuner, som i virkeligheden har nøjagtig de samme økonomiske interesser.

Peter Nielsen: Jeg er dybt rørt over at have hørt det ærede medlem hr. Peter Jørgensens bemærkninger til mig, når han fortæller, at det ikke er forbudt at vide, hvad man er med til at beslutte her i folketinget. Ja men det er heller ikke forbudt at læse en lov, man har været med til at vedtage, og der er intet i denne lov, der betinger disse mastodontkommuner; man tog tværtimod disse tre områder ud af loven til særskilt behandling.

Hr. Peter Jørgensen siger, at der har

været tid til at forhandle. Ja men jeg understreger stadig væk, at der har overhovedet ikke været forhandlet med de fire nordenfjords kommuner.

Når hr. Peter Jørgensen så siger, at dette lovforslag er forberedt af den tidligere regering, at den altså skulle have skyld for det, er det vel værd at sige, at nu er det da i hvert tilfælde dementeret af en venstremand heroppefra, at den forrige regering har ansvaret for det. Og for at det kan ligge helt fast, må jeg have lov til at sige, at kommunalreformkommissionen skrev til indenrigsministeren den 27. maj 1968. Hvis hr. Peter Jørgensen har fulgt rigtig med, vil han vide, at da var der ikke, desværre ikke, en socialdemokratisk regering mere. Men kommunalreformkommissionen skriver i dette brev, der er aftrykt i betænkningen, og som jeg gerne vil have lov til at citere lidt af, at

„en del af kommissionens medlemmer finder, at der — inden for det således afgrænsede område —“
her er altså tale om Nørresundby-Ålborg området,

„kun bør etableres én kommune. . . . Andre medlemmer mener, at Limfjorden danner en naturlig grænse. . . . De af kommissionens medlemmer, der går ind for en samling af byen i én kommune, har ønsket anført, at de som subsidieret løsning af inddelingsproblemerne kan anbefale en opdeling af byen i to kommuner med Limfjorden som grænse, hvis den mere omfattende løsning ikke kan gennemføres.“

Det er vist et tilstrækkeligt dementi, og hvis hr. Peter Jørgensen ikke skulle have lovforslaget med bemærkninger, kan han låne det af mig.

Per Federspiel: Jeg kan være ganske enig med hr. Peter Nielsen, men jeg vil dog gerne spørge hr. Peter Jørgensen, når han nu nævner, at det er vigtigt med samarbejde: hvordan kan man samarbejde med sig selv? Man kan lade kommuner samarbejde, og det er det, som hr. Søren Jensens og mit forslag går ud på: at skabe selvstændige samarbejdende kommuner. Det er selvfølgelig meningen i et større område. Men hvis man lægger det hele sammen, er der kun én kommune, der kan samarbejde

[Per Federspiel.]

med sig selv. Så mister man en væsentlig del af initiativet, en væsentlig del af de ideer, som nødvendigvis må være forskellige i et omegnsområde og i en storby.

(Kort bemærkning).

Peter Jørgensen: Jeg vil gerne sige, at hr. Per Federspiels argumentation er noget svag. Det er da givet, at man kan gennemføre et samarbejde inden for et område som det, der er tale om her. Og det vil der da også nok blive. Og må jeg så sige til hr. Peter Nielsen, der så venligt stillede lovforslaget og andet til rådighed for mig, at jeg har nok læst det betydeligt før hr. Peter Nielsen har gjort det, for hvis hr. Peter Nielsen virkelig ville have haft noget ud af denne aktion, så havde han sat den ind, dengang vi vedtog den kommunale inddelingslov.

(Kort bemærkning).

Peter Nielsen: Må jeg sige, at så har hr. Peter Jørgensen læst det lovforslag, før det blev fremsat, og så må han have glemt det væsentlige i det. Jeg gør opmærksom på, at loven om den kommunale inddeling ikke betinger, at Nørresundby og Ålborg skal sammenlægges.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes med 110 stemmer mod 15; 6 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Underændringsforslag nr. 3

forkastedes med 114 stemmer mod 12; 4 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2

vedtoges med 102 stemmer mod 20; 8 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 1, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4

forkastedes med 112 stemmer mod 15; 3 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Underændringsforslag nr. 6 betragtedes som

forkastet med samme stemmetal som underændringsforslag nr. 3.

Ændringsforslag nr. 5

vedtoges med 103 stemmer mod 22; 5 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 2, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7

forkastedes med 99 stemmer mod 24; 7 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Underændringsforslag nr. 9 betragtedes som

forkastet med samme stemmetal som underændringsforslag nr. 3.

Ændringsforslag nr. 8

vedtoges med 96 stemmer mod 25; 9 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 3, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Underændringsforslag nr. 11 betragtedes som

forkastet med samme stemmetal som underændringsforslag nr. 3.

Ændringsforslag nr. 10 og § 4, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslagene nr. 12 og 13 om ind-sættelse af nye paragraffer og ændrings-forslag nr. 14 betragtedes som *forkastet* med samme stemmetal som under-ændringsforslag nr. 3.

§§ 5 og 6
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (From): Lovforsla-get går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om sømandsskat. (Ændringer som følge af kildeskattens ikrafttræden).

(Lovforslaget (nr. 249) findes i tillæg A. sp. 5101, fremsættelsen i tidenden sp. 6576).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Grünbaum: Jeg har ikke mange bemærk-ninger at gøre til dette forslag om sømands-skatten. Forslaget hænger jo sammen med det forslag til udskrivningslov for kilde-skatten, der allerede er til behandling i folketingsudvalget, idet tilpasningen af sø-mandsskatten ikke kan finde sted, før den almindelige udskrivningsprocent er fastsat. Også for søfolkene bliver det altså af meget afgørende betydning, hvor høj denne ud-skrivningsprocent bliver.

Jeg har et materiale her om sømands-skatten efter gældende regler og efter ud-skrivningsprocenter på henholdsvis 100 pct., 95 pct., 90 pct. osv. ned til 80 pct. beregnet efter den skala, der står i forslaget, og det er da ganske interessant af disse tal at se, at man skal ned på 80 pct.s udskrivning for at få de samme tal, som man vil komme til efter de gældende regler. Da sømands-skatten jo er en samtidighedsskat, fremgår det også ganske klart heraf, hvorledes problemstillingen omkring udskrivningsprocenten er i øvrigt. Man skal ned på 80-85 pct. for at få de rigtige tal. Men det er jo noget, vi skal se på i udskrivningslovud-valget. Først når procenten dér er fastlagt, må

vi jo se på det ændringsforslag til sømands-skatteskalaen, som finansministeren da må komme med, og derfor kan vi vel ikke sige andet i dag, end at vi må vente og se.

Poul Schlüter: Heller ikke jeg har mange bemærkninger at gøre til dette lovforslag; det er jo et forslag, som ikke har principiel rækkevidde. Det var oprindeligt — det ved vi — tanken, at man ville have ladet sø-mandsskatteskalaen indeholde i selve ud-skrivningsloven, men man må jo nok se i øjnene, at det ikke lader sig gøre. I alt fald er det klart, at man af tekniske grunde ikke kan udarbejde sømandsskatteskalaen, før man kender den almindelige udskrivnings-procent, og derfor må vi vel lade udskriv-ningsprocenten på sømandsområdet inde-holde i den særlige sømandsskattelov.

Det er jo nu kendt, at udskrivningspro-centen ikke bliver 100 i den almindelige ud-skrivningslov, men bliver mindre, og derfor må vi imødesee et ændringsforslag til det lov-forslag, som i dag er til behandling, men det er jo nok rigtigt, at det er fremsat, så-ledes at man nu kan tage fat på behand-lingen.

Jeg imødeser altså et sådant ændrings-forslag og kan i øvrigt tilsige velvillig hold-ning under udvalgsbehandlingen af lovfors-laget.

Niels Andersen: Vi kan fra venstres side give tilsagn om at behandle det foreliggende lovforslag på en positiv måde. Det er jo allerede sagt her, at vi ikke kan færdig-behandle forslaget, forinden den procent-sats, skatten skal udskrives med, foreligger. Der må jo til den tid komme et ændrings-forslag til det lovforslag, der ligger her, og vi skal fra venstres side være villige over for at gennemføre forslaget så hurtigt, det er muligt.

Helge von Rosen: Jeg kan tilsige forslaget velvillig behandling også fra det radikale venstres side.

Ømann: Det er jo accepteret, at udskriv-ningsreglerne for sømænd skal være paral-lelle med de udskrivningsregler, der gælder på landjorden, så langt det er praktisk muligt. Derfor ser vi altså nu et forslag om en sømandsskala, der er en tilpasning af det